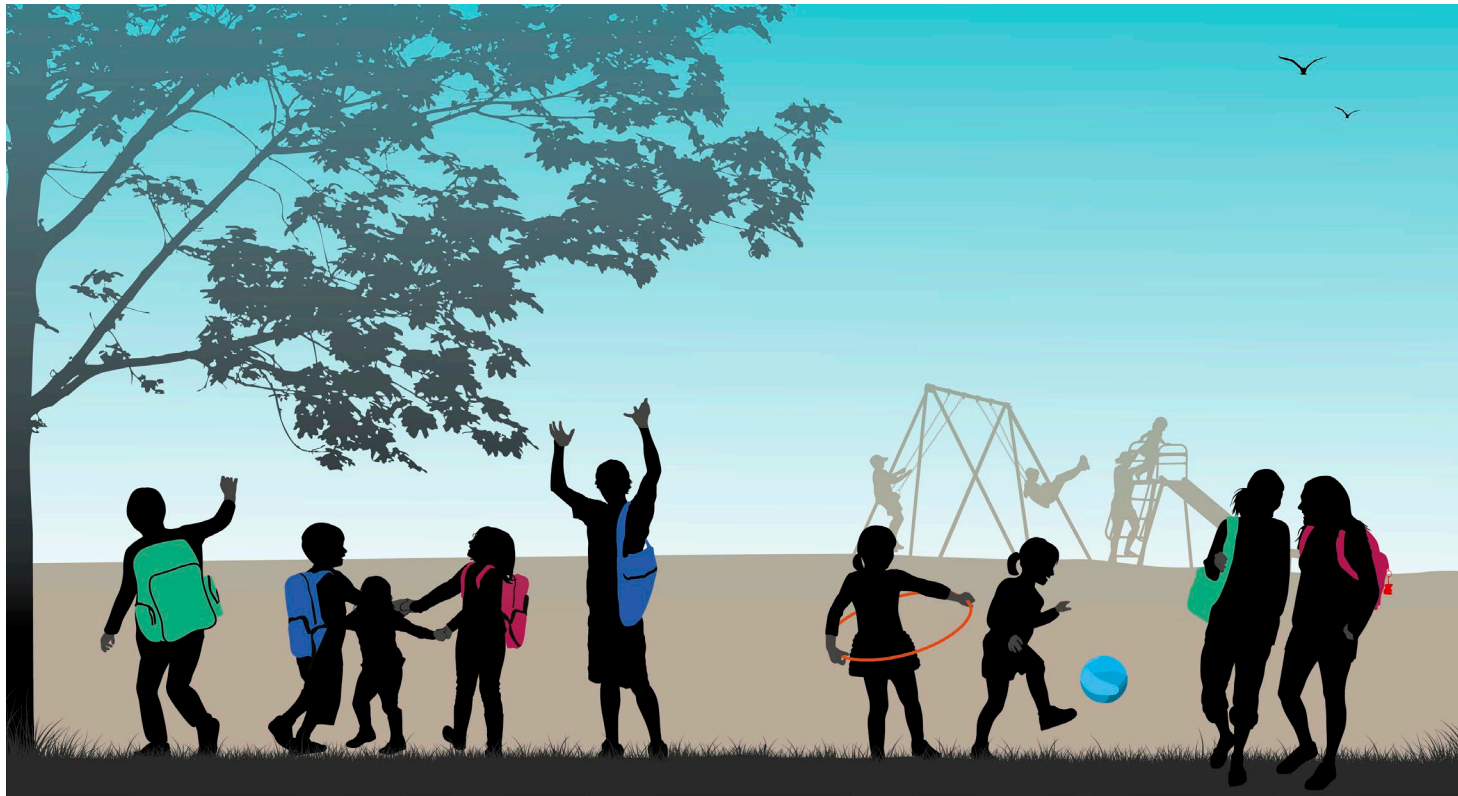

En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas

Betänkande av utredningen om lustgas och vissa frågor inom alkohol- och tobaks-området SOU 2024:23

KAF-T

Folkhälsomyndigheten

Länsstyrelserna

Bakgrund

- Varför tillkom utredningen
- Skrivelser som kommuner, länsstyrelser, Fohm gett in till Regeringen, politiska motioner, Riksdagsskrivelser, Remissyttranden,
- Stor utredning, brett direktiv
- Viktigt med yttranden

Ikraftträdande

- Lustgas 1 januari 2026
- Övriga bestämmelser 1 juli 2026

Alkohollagen är en skyddslagstiftning

- **Utredningens förslag:** *1 kap 1 § Denna lag syftar till att främja folkhälsan genom att minska alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar.*
- Ur betänkandet: "Det har dock framkommit att kommuner i sitt beslutsfattande i vissa fall låter näringspolitiska hänsyn gå före de alkoholpolitiska hänsynen trots att det i förarbetena anges att de alkoholpolitiska hänsynen bör ha företräde"

Lokal nivå

Länsstyrelserna

Hur påverkas kommunerna

- Många små förändringar – mestadels förbättringar

Lustgas

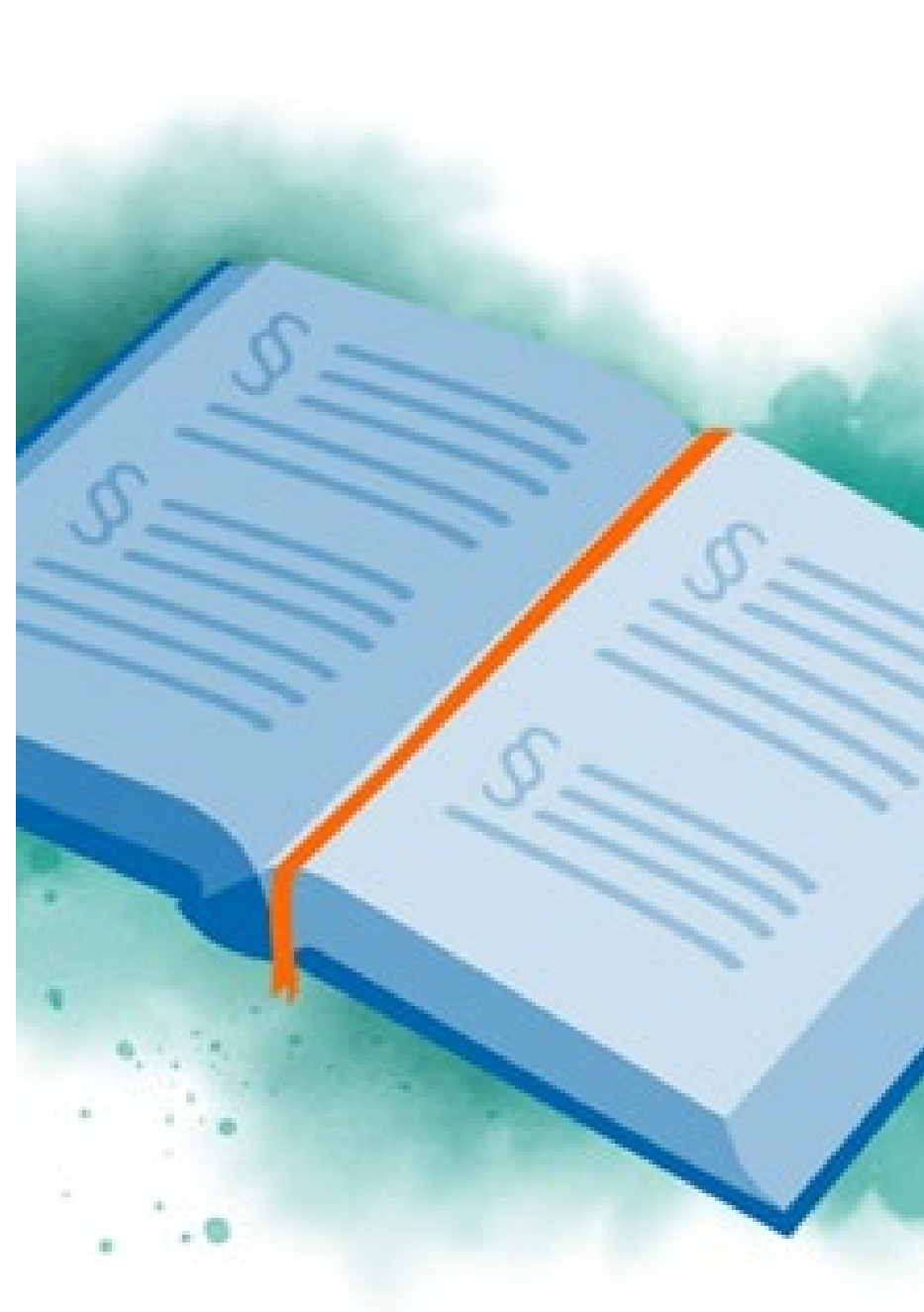
- **Direktivet:**
 - Föreslå en reglering av icke-medicinsk användning av lustgas
- **Förslaget:**
 - Omfattande reglering
- **Innebär för kommunala handläggare:**
 - Ingenting specifikt

KAF-T

Lustgas

- Tillsynsansvar – Folkhälsomyndigheten
- Kontrollköp
- Avgiftsfinansiering
- Underrättelser från kommuner

Rök-, tobaks- och nikotinfri skoltid

- **Förslag:**
- Rökning och annan användning av produkter som innehåller tobak och nikotin ska vara förbjuden för elever under skoltid i förskoleklass, grundskola och gymnasieskola samt motsvarande skolformer. Förbudet gäller i skolbyggnader och dess närområdet under den tid då undervisning pågår samt på skolutflykter och skolresor.
- **Kommunen ska utöva tillsyn över förbudet**

Tobaksfria nikotinprodukter

- En **styckförpackning** med portionsförpackade tobaksfria nikotinprodukter ska innehålla **minst 20 portioner**. Portionsförpackade tobaksfria nikotinprodukter ska inte få tillhandahållas konsumenter på marknaden på annat sätt än i sådana styckförpackningar.
- Högsta tillåtna nikotinhalt för tobakssnus och nikotinsnus ska bestämmas till 12 milligram per gram.

Kommunen ska utöva tillsyn över att bestämmelserna följs på fysiska försäljningsställen.

Langning av tobaks- och nikotinprodukter

- Förbud mot att "lång" tobaksvaror, e-cigarett, påfyllnadsbehållare och tobaksfria nikotinprodukter till den som inte fyllt 18 år.
- Uppsåtligen eller av oaktsamhet, böter eller fängelse i högst 6 månader.
- Förverkande ska få ske från mottagaren av produkterna
- Mottagaren ska vara fri från ansvar

Förvaringsförbud

- Tobaksvaror, e-cigarett, påfyllnadsbehållare och tobaksfria nikotinprodukter ska inte få förvaras i en kommersiell lokal eller tillhörande utrymme om inte varorna får säljas i lokalen.
- Uppsåtliga eller av oaktsamhet, böter eller fängelse i upp till 6 månader.
- Kommunen och polisen utöver tillsyn.

Kopplingen mellan mat och alkoholserving

- Krav på eget kök kvarstår.
- Gästerna ska kunna erbjudas flera olika maträtter.
- Matutbudet får begränsas till ett fåtal enklare rätter från kl. 22:00.
- Folkhälsomyndigheten ska meddela föreskrifter.

Catering

- Anmälan ska innehålla uppgift om serveringstid.
- Bestämmelsen om tid för utrymning efter serveringstidens slut ska inte gälla för cateringverksamheter.

Folköl

- Provsmaakning av folköl till allmänheten ska efter anmälan till kommunen få hållas av
 - den som har stadigvarande serveringstillstånd
 - tillverkare av folköl och
 - den som får servera folköl
- Det ska i lagtexten framgå att folköl inte omfattas av de drycker som kommunen kan begränsa serveringstiden för.

Provsmakning

- Folkhälsomyndigheten får meddela föreskrifter om vilken mängd alkohol som får serveras vid provsmakning enligt 8 kap 6 och 7§§

Svenska fartyg i internationell sjöfart

- Krav på serveringstillstånd
- Ansökan i kommunen där sökanden har sitt säte eller i Stockholm
- Kommunen och polisen har tillsynsansvar jml 9 kap 2 §, men
- "På grund av de särskilda svårigheter det kan innebära att utöva tillsyn på fartygen ligger det nära till hands att det är Polismyndigheten som många gånger kommer att utöva den tillsynen."

KAF-T

En effektivare tillsyn

- Övergripande förändringar och förtydliganden gällande de olika myndigheternas ansvar – **tydligare och starkare statlig styrning.**
- Förtydliganden av respektive myndighets tillsynsområden.
- Förtydliganden av sanktionsbestämmelserna i LTLP (tobak)
- Ändringar som underlättar samverkan
- Standardiserat ansökningsformulär.

Sekretessbrytande bestämmelse LTLP

- **Sekretessbrytande bestämmelse kommun/SKV vid tillståndsprövning och tillsyn tobak**

Regional nivå

Länstyrelserna

Länsstyrelsernas tillsyn

- Det ska framgå att tillsynen inom länet omfattar kommunernas tillsyn och i de fall det är aktuellt tillståndsprovning.
- Länsstyrelsen ska också biträda kommunerna med råd och stöd samt främja samarbete och kunskapsutbyte mellan olika organ.
- Länsstyrelsen ska inte längre enligt lagen om tobak och liknande produkter få meddela förelägganden i sin tillsynsverksamhet.

Det bör inte införas några ytterligare möjligheter för länsstyrelsen att ingripa mot en kommun

Fokus på god dialog och vägledning

- **Förelägganden** innebär i realiteten ingen större förändring än nuvarande system -> inte lämpligt
- **Överklagande** får för stora konsekvenser för tillståndshavaren -> oproportionerligt
- **Överflyttning** av tillsynsuppgifter är för ingripande och det finns inte så omfattande brister i kommunerna -> inte motiverat

Utbildningsuppdrag

- Kompetenshöjning
- En mer enhetlig, rättssäker och effektiv handläggning
- Kostnadsfri -> Likabehandling
- Utformas gemensamt av Folkhälsomyndigheten och Länstyrelserna

**Nationell
nivå**

Länsstyrelserna

En effektivare tillsyn

- Standardiserat formulär för tillståndsansökan
- Regeringsuppdrag om utbildning
- Regler om informationsutbyte

Sekretessundantag

Underrättelseskyldighet

Tobaks- och nikotinprodukter

Nya TVL-uppdrag

- Rök-, tobaks- och nikotinfri skoltid
- Minst antal portioner i en förpackning
- Förvaringsförbudet
- Rapporteringskravet

Tobaks- och nikotinprodukter

Nya tillsynsuppdrag

- Minst antal portioner – på andra ställen än fysiska försäljningsställen
- Högsta tillåtna nikotinhalt

Alkohol

Tydligare TVL-uppdrag

- Servering av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat
- Detaljhandel med folköl

"Folkhälsomyndigheten har ansvar för tillsynsvägledningen när det gäller den tillsyn som kommunerna och Polismyndigheten har ansvar för enligt 2 §."

Alkohol

Föreskriftsrätt

- Provsmakning folköl
- Serveringsbestämmelser:
- Direktåtkomst av alkohol och tobaksregistret

- Serveringsbestämmelser:

Vad som avses med

- eget kök i anslutning till serveringslokalen,
- tillagad eller på annat sätt tillredd mat,
- flera olika maträtter,
- enklare rätter,
- lämpligt antal sittplatser, och
- undantag i vissa fall från att uppfylla kraven